

Az örökkévalóságnak -

Forrai Sándor vándorkiállítása a rovásírásról 50 éves

írta: Friedrich Klára – Szakács Gábor

Az ősi magyar rovásírás XX. századi feléledése két forrásból táplálkozik. Az első 1902- ben indult, **Fadrusz János - Tar Mihály - Király Pál** fellépése indította el.

A második nagy újjáéledés 50 évvel ezelőtt **Forrai Sándor** (1913-2007) gyors és gépírás tanár, rovásírás kutató, oktató személyéhez köthető. Vándorkiállítását 1975 november 23-án, a XIII. kerületi, Frangepán utcai Református Egyház gyülekezeti termében **Dr. Túrós Aladár** lelkipásztor nyitotta meg.

Az eredeti még szürke papírral bevont farostlemezre készült, méretei 30 és 60 cm közöttiek. A 122 darabot tartalmazó anyag rovássemlék képeiből, táblázatokból és magyarázó szövegcsíkokból állt, amelyek írógéppel készültek.

10 évvel az első bemutató után, 1985-ben a meghatározó jelentőségű kiállítást Forrai Sándor nyitotta meg Gödöllőn. Írásunk végén az 1975-ös és 1985-ös vendégkönyvekből olvashatók részletek.

A 20. évfordulón, 1995 októberében Újkígyóson, a Harangozó Imre néprajzkutató által vezetett Ipolyi Arnold Népfőiskolán mutatták be a kiállítást, egy több napos Népfőiskola rendezvénysorozat keretében. Sebestyén László történész megnyitó beszédének első mondatait idézem: *„Önök itt most, e kiállítás megtekintésekor nem csupán ritka ismereteket szerezhettek, de egyben az ősi magyar írás meglétének tanúivá is válhatnak. Ez pedig már önmagában is nagy dolog, ha tudunk arról, hogy az elmúlt évszázadokban sok hitetlenséget árasztó hang, még gyűlölködően ellenséges vélemény is tagadta régi rovásjeleink magyar valódiságát. De ha ez nem is így lett volna, az a pusztán tény, hogy napjainkban sem közkincs még a létezése, az ismertsége, akár kivételes alkalomnak is tekinthetjük, az előttünk lévő gazdag bizonyítékaival való szembesülésünket.”*

Az eredeti kiállítás összes táblájának utolsó bemutatása Szakács Gábor szervezésében volt 2000-ben a Magyarok Házában (Budapest, V. ker.

Semmelweis u. 3). Az évtizedek alatt ekkorra már rongálódtak a képtáblák a szállítások következtében, a szövegek nehezen olvashatóvá váltak, töredezték a magyarázó keskeny szövegcsíkok. Ezen a bemutatón Forrai Sándor is szólt a jelenlévőkhöz. Többek között Csurka István lapjában, a Magyar Fórumban is jelent meg tudósítás az eseményről, ebből egy részlet: *„A Megnyitón részt vett és beszédet mondott Forrai Sándor, az ősi magyar írásmód nemzetközi hírű kutatója, aki kifejtette, hogy egy olyan örökségről van szó, amely Európában egyedülálló: A Szent Korona mellett a rovásírás a legősibb örökségünk. Ez az egyik alapja a mai nagybetűs latin írásnak is.”* (2000. 08. 31. V.I.)

Ezt követően bízta ránk Forrai Sándor a kiállítás őrzését, gondozását. A képtáblák rossz állapota miatt határoztuk el felújítását, mert úgy gondoltuk, hogy Forrai Sándor életét bemutató írások, előadások mellett a könnyebben szállítható kiállítás is hatékony lehet rovásírásunk terjesztésében.

Többeket megkerestünk, akiknek lehetősége lett volna szakmai, nyomdászati kivitelezésre. Beszélgetéseink alkalmával mindegyikük biztosított Forrai Sándor iránti nagy-nagy tiszteletéről, de ezen túlmenően semmi sem történt, Tanár úr kiállítását még az írásaikban sem említették. Volt, aki elvitt ugyan több képtáblát azzal a céllal, hogy tárgyal nyomdászati lehetőségekről, majd minden eredmény nélkül, még rosszabb állapotban, csak több felszólítás után hozta vissza.

2008 - ban Hódos Lászlóhoz, a Forrai Sándor Rovásíró Kör tagjához, rovásírás oktatóhoz fordultunk, aki vállalta, hogy nyomdász szakember feleségével, Szántó Andreával felújítják az anyagot. Néhány képet nyomdai képolvasó (szkenner) segítségével másoltak, többet számítógéppel (digitálisan) újra rajzoltak és szerkesztettek. Az eredeti számozást megőriztük, ez jelzi a hiányzó szövegcsíkok helyét, amelyeknek szövegét beépítettük az új táblák szövegébe. A kiállítást a nyitó táblával és a **123.** képpel kiegészítettük, ez utóbbi Forrai Sándor megfejtését tartalmazza a Pécsi Kőről, ami az eredetiben azért nem volt, mert ez csak néhány évvel a kiállítás után született meg. A 2008-as és 2009-es év folyamán készült el Szántó Andrea és Hódos László a szép, könnyen szállítható kiállítással. Hozzá kell tennem, hogy nem pénzért tették. A méretek egységesek: 50x35 cm álló vagy fekvő formában, ezekből mutattunk be néhány darabot 2008-ban a gödöllői tanácskozáson. 2010-től már sok helyen láthatták, többek között a délvidéki Temerinben, a felvidéki Érsekújváron, Pécsen,

Kecskeméten, Tatán, Naszályon, Sopronban, Bösztörpusztán a Magyarok Országos Gyűlésén és Budapesten a Magyarok Házában többször, valamint szintén Budapesten az Erzsébet-ligetben és Csepelen (a két utóbbi helyen Forrai Sándor születésének 100. évfordulóján), továbbá részletekben a Kárpát-medencei rovásírás versenyeken a XVI és a XVII. kerületben.

Hódos László számítógépes változatot is készített CD lemezre, ezt az érdeklődők megkapták, ebből A4-es laminált lapokat állítottak elő, amivel újabb kiállítási lehetőség jött létre.

A nyitó tábla szövegét egyszer módosítottuk, mivel több honlap „átvette”, de csak részleteiben, megcsonkítva, hivatkozás nélkül. Megkerestük az elérhető honlapokat, volt, aki elnézést kért, azzal indokolta, hogy „*nem tudta kihez kötni*”, ezért pontosítottuk a neveket. A fényképet T. Szántó György 2003-ban készítette Forrai Sándorról, amikor Szakács Gábor beszélgetett vele a Magyar Demokrata hetilap részére.

Életkorunknál fogva Gáborral úgy gondoltuk, hogy az eredeti kiállítást már nem őrizzük, visszaadjuk Forrai Sándor családjának. Mivel ők is hasonló korúak, megkértük, hogy keressük meg a megfelelő és méltó embert vagy intézményt az őrzésre. Első körben három múzeumnak írtunk, jelezve, hogy a kiállítás kutatási célra is jól használható. Megdöbbenésünkre, egyben elkeseredésünkre udvariasan ugyan, de többnyire helyhiányra hivatkozva visszautasították az átvételt. Végül országunk legnagyobb könyvtárának is felajánlottuk, de hasonló végeredménnyel. Sajnos ez is arra mutat, hogy a magyar írástörténet, művelődéstörténet, őstörténet, nyelvészet, továbbá a magyarság eredete ügyében 1867., a kiegyezés éve, még pontosabban az 1870-es „ugor –török háború” óta nem történt előrelépés. Bizonyíték erre ősi írásunk helyzete: amíg nem kerül be a tantervbe, amíg türk, kazár stb. eredetűnek állítja az akadémiai tudományosság, addig ezen a téren haladásról nem beszélhetünk.

Elismerjük, nagyra értékeljük a politikai, gazdasági eredményeket, Magyarország nemzetközi tekintélyének növekedését, az újjáépülő budai várat, a trianoni döntéssel elrabolt országrészek támogatását és még sokáig sorolhatnánk, de Forrai Sándor, amikor megalkotta ezt a kiállítást, azzal a céllal tette és remélte, hogy a magyarság legnagyobb művelődéstörténeti kincse, régi írásunk tananyag lesz az iskolákban és mindenki legalább a nevét le tudja írni

ezer évesnél sokkal idősebb betűinkkel.

Miután a kiállítás elhelyezése a múzeumokban és a nagy könyvtárban nem sikerült, 2025-ben Patassy Sándor felvidéki, dunaszerdahelyi tanár, szerkesztő, grafikus, rovásírás oktatónak ajánlottuk fel megőrzésre, gondozásra, aki azt tisztelettel el is fogadta. Nem csak az eddigi rovásírásos tevékenysége alapján gondoltunk rá, hanem mert Forrai Sándor édesapja is Felvidéken, Kassa környékén, Eperjesen született. Harmadik indokunk, hogy mivel a rovásírás az egész Kárpát-medencében használatos volt, ezért minden, a trianoni kényszerrel elcsatolt országrészen hangsúlyozottan legyen jelen! Ugyanilyen céllal szerveztük a Kárpát-medencei rovásírás versenyeket is, amíg lehetett.

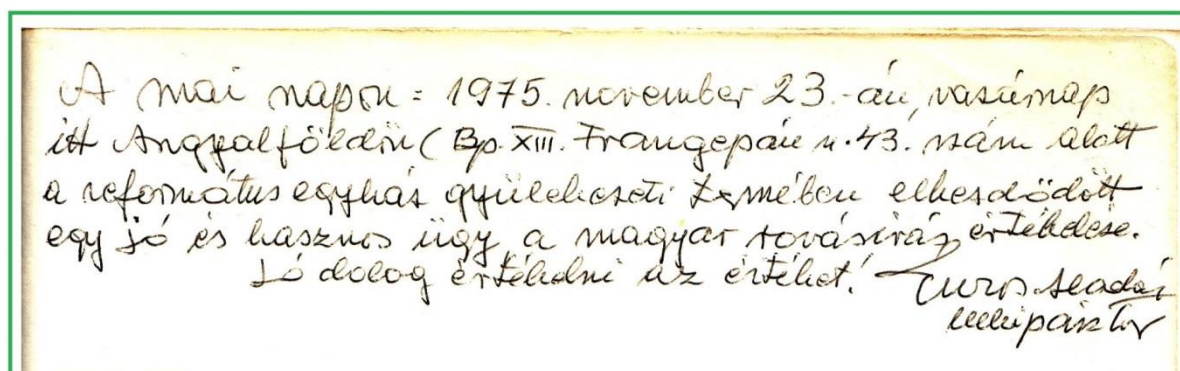
Az **50.** évfordulóra Patassy Sándor a Csallóközben tervez kiállítást az eredeti anyagból.

Az 1975-ben indított rovásírás vándorkiállítás magyar és egyetemes művelődéstörténeti kincs. Isten áldja meg érte Forrai Sándor emlékét, tiszteletre méltó munkásságát tartsuk meg jó emlékezetünkben!

Néhány beírás a kiállítások Vendégekönyvéből

Figyelmeztetés: a Vendégekönyv tulajdonosa nem járul hozzá az itt következő beírások másolásához!

Az első, 1975-ös és az 1985-ös rovásírás kiállítás vendégekönyvéből, annak tulajdonosa engedélyével néhány beírást mutatunk be:

1. Dr. Túros Aladár lelkipásztor nyitó beírása

HA VALAMIBEN SEBÍTENI TUDOK
T. TANÁR ÚRNAY, KÉREM KERENED MEG.
Laczkovics András
OKI. ÉPÍTÉSMÉRNÖK

2. Laczkovics András építésmérnöknek, a 2. Margitszigeti kő fel-
fedezőjének beírása

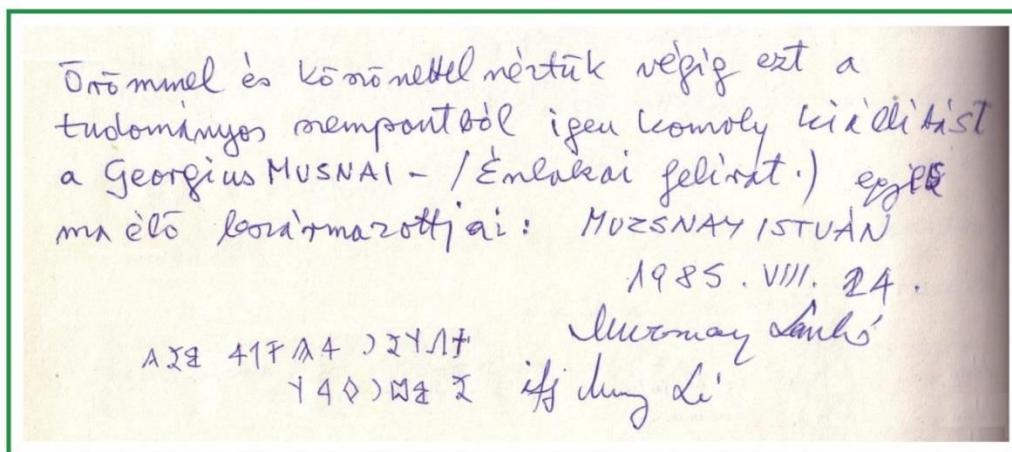
Handwritten text in a stylized, possibly encrypted or shorthand script, likely a personal note or a signature. The text is written in blue ink on a piece of paper with a faint grid pattern. Below the main text, there is a small rectangular box containing a stylized symbol, and a line of text below that.

3. Tetétleni Szabó Gyulát (1911-1989), a Debreceni Rovókör vezetőjét Forrai Sándor is említi könyvében (1994/364). Szabó Gyula gyönyörű linóleumba metszett betűs újságot is kiadott. Később Gyöngyösre költözött.

Handwritten text in a stylized script, likely a personal note or a signature. The text is written in blue ink on a piece of paper with a faint grid pattern. The text is arranged in several lines, with some words underlined. At the bottom left, there is a date: 1975. XII. 11. At the bottom right, there is a stylized signature and some additional text.

4. Bárczy Zoltán (1917-1997) életrajza honlapunk (www.rovasirasforrai.hu) **Kitekintő** rovatában olvasható. Több példányban elkészítette a Marsigli féle gyergyószárhegyi botnaptár másolatát. Nagyszerű kiadványa az

Őstörténetünkről korszerűen, avagy töprengések a hazáról (1995). Bárczy Zoltán fia, ifjabb Bárczy Zoltán a kecskeméti Hírös Rovókör tagja.

5. Több jelentős beírás **1985**-ben, a gödöllői kiállításon is történt. Az Énlakai Felirat készítőjének, **Muzsnai Györgynek** utódai is meglátogatták a kiállítást aug. 24-én. **Muzsnay István, Muzsnay László és ifj. Muzsnay László** beírása.

A felújított kiállítás Nyitólapja

FORRAI SÁNDOR

TANÁR,
ÍRÁSTÖRTÉNÉSZ,
REFORMÁTUS
PRESBITER

FORRAI SÁNDOR
ROVÁSÍRÁS ABC-JE

A	4	í	1	P	1
Á	4	J	1	R	1
B	X	aK	1	S	1
C	↑	eK	1	SZ	1
CS	1	L	1	T	1
D	1	LY	0	TY	X
E	1	M	1	U	1
É	1	N	1	Ú	1
F	1	NY	D	Ü	1
G	1	O	1	Ű	1
GY	1	Ó	1	V	1
H	1	Ö	1	Z	1
I	1	Ő	1	ZS	1

Forrai Sándor tanár 1913-ban született Munkácson és 2007-ben hunyt el Budapesten. A magyar rovásírás oktatója, kutatója, terjesztője. Vándorkiállítását 1975-ben mutatták be először a Református Egyház Bp. XIII. kerületi Gyülekezeti termében. A Forrai Sándor Kör alapítói, Szakács Gábor és Friedrich Klára a 30 év alatt tönkrement kiállítás felújítására a Kör tagját, Hódos Lászlót és Hódosné Szántó Andreát kérték fel, akik kitűnő minőségben és könnyen hordozható formában készítették el. **ISTEN ÁLDÁSA KÍSÉRJE A KIÁLLÍTÁS ÚTJÁT!**